

The Millie Arbesfeld
Midreshet Yom Rishon

Sunday Morning Learning Program for Women

WWW.MIDRESHETYOMRISHON.ORG

Insights on Magid
in Light of the Psukim that
we Quote

Rabbi Menachem Leibtag
March 25, 2018 • חסינ'ט ח"עשת

A. The thematic reason Devarim 10:120-22

דברים פרק י יב ועתה, ישראל--מה יהוה אלהיך, שאל מעמך... יז כי, יהוה אלהיכם--הוא אלהי האלהים, ואדני האדנים: האל הגדל הגבר, והנורא, אשר לא ישא פנים, ולא יקח שחד יח עשה משפט יתום, ואלמנה; ואהב גר, לתת לו לחם ושמלה. יט ואהבתם, את-הגר: כי-גרים הייתם, בארץ מצרים.

B. Example of the 'reminder' attached to a law

דברים פרק כד יז לא תטה, משפט גר יתום... יח וזכרת, כי עבד היית במצרים, וניפדת יהנה אלהיך, משם; על-כן אנכי מצונך, לעשות, את-הדבר, הזה. יט כי תקצר קצירך בשדך ושכחת עמר בשדה... כא כי תבצר פרמך, לא תעולל אחריך: לגר ליתום ולאלמנה, יהיה. כב וזכרת, כי-עבד היית בארץ מצרים; על-כן אנכי מצונך, לעשות, את-הדבר, הזה.

C. Last mitzvah - Mikra Bikurim

דברים פרק כו

א והיה, כי-תבוא אל-הארץ, אשר יהנה אלהיך, נתן לך נחלה; וירשתה, וישבת בה. ב ולקחת מראשית כל-פרי האדמה... ג ובאת, אל-הכהן, אשר יהיה, בימים ההם; ואמרת אליו, הגדתי היום ליהוה אלהיך, כי-באתי אל-הארץ, אשר נשבע יהוה לאבותינו לתת לנו...

ה וענית ואמרת לפני יהוה אלהיך:
ארמי אבד אבי, וירד מצרימה, ויגר שם במתי מעט; ויהי-שם, לגוי גדול עצום ורב.

ו וירעו אתנו המצרים, ויענונו; וניתנו עלינו, עבדה קשה.
ז ונצעק, אל-יהוה אלהי אבותינו; וישמע יהוה את-קולנו, וינרא את-ענינו ואת-עמלנו ואת-לחצנו.

ח ויוצאנו יהוה, ממצרים, ביד חזקה ויזרע נטויה, ובמרא גדל--ובאותות, ובמפתים.

ט ויבאנו, אל-המקום הזה; וניתן לנו את-הארץ הזאת, ארץ זבת חלב ודבש.
י ועתה, הנה הביאתי את-ראשית פרי האדמה, אשר-נתתה לי, יהוה; והנחתו, לפני יהוה אלהיך, והשתחוית, לפני יהוה אלהיך. יא ושמחת בכל-הטוב, אשר נתן לך יהוה אלהיך--ולביתך: אתה, והלוי, והגר, אשר בקרבך

D. The Jewish holidays in Devarim chapter 16:

דברים פרק טז א שְׁמוֹר, אֶת-חֹדֶשׁ הָאָבִיב, וְעָשִׂיתָ פֶסַח... ג לֹא-תֹאכַל
עֲלִיז חֶמֶץ, שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל-עֲלִיז מִצּוֹת לָחֶם עֲנִי: כִּי בַחֲפוּזוֹ, יֵצֵאתָ מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם--לְמַעַן תִּזְכֹּר אֶת-יוֹם יֵצֵאתָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ...
ט שִׁבְעָה שָׁבָעַת, תִּסְפָּר-לָךְ... יֵא וְשָׁמַחְתָּ לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ, אֶתָּה וּבְנֶךָ וּבִתְּךָ
וְעַבְדְּךָ וְאִמְתְּךָ, וְהַלְוִי אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ, וְהַגֵּר וְהַיְתוּם וְהָאֵלֶמְנָה אֲשֶׁר בְּקִרְבְּךָ--
בַּמָּקוֹם, אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ, לְשָׁכֵן שְׁמוֹ, שָׁם. יב וְזָכַרְתָּ, כִּי-עָבַדְתָּ
הָיִיתָ בְּמִצְרַיִם; וְשָׁמַרְתָּ וְעָשִׂיתָ, אֶת-הַחֻקִּים הָאֵלֶּה

E. Recurring theme in the key law sections of Chumash

- A Parshat Mishpatim / Shmot 22:20 & 23:9 enveloping the 'ethical code'
- B. Parshat Kedoshim / Vayikra 19:33-37 - thematic finale of the unit
- C. Devarim - Intro in 10:12-19, recurring theme: 15:12-14, 16:9-12, 24:17-22
- Note parallel wording in 5:11-14 / re: reason for shabbat in the Dibrot

לֹא תַעֲשֶׂה כָּל-מְלָאכָה אֶתָּה וּבְנֶךָ-וּבִתְּךָ --לְמַעַן יָנוּחַ עַבְדְּךָ וְאִמְתְּךָ,
כְּמוֹךָ. יד וְזָכַרְתָּ, כִּי עָבַדְתָּ הָיִיתָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם,

Obligation of MAGID in Mishna / Rambam

משנה מסכת פסחים פרק י

משנה ד מזגו לו כוס שני וכאן הבן שואל אביו...

ולפי דעתו של בן אביו מלמדו- מתחיל בגנות ומסיים בשבח
ודורש מארמי אובד אבי- עד שיגמור כל הפרשה כולה:

משנה ה

[ה] רבן גמליאל היה אומר כל שלא אמר שלשה דברים אלו בפסח לא יצא ידי חובתו...
בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים שנאמר (שמות יג) והגדת
לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים לפיכך...

רמב"ם הלכות חמץ ומצה פרק ז הלכה א

מצות עשה של תורה לספר בנסים ונפלאות שנעשו לאבותינו במצרים
בליל חמשה עשר בניסן שנאמר + שמות י"ג +

"זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים"

כמו שנאמר "זכור את יום השבת",

ומנין שבליל חמשה עשר תלמוד לומר:

" והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה..."

F. The Biblical obligation to tell the story / Shmot 13:8

13:3. And Moshe commanded the people -Remember this day that you left Egypt, for God has taken you out with an out- stretched hand, and don't eat chametz.

4-5. Today you are leaving in the spring... when you come to the Land... do this service in this month.

6. For seven days you shall eat Matza, and on the seventh day make a holiday for God.

7. Matzot shall be eaten for seven days, and no chametz or leaven shall be seen in all your borders.

8. And you shall tell your son on that day, saying: for the sake of THIS, God did for me [?], when I went out from Egypt.

שמות פרק יג - ג ויאמר משה אל-הָעָם, זְכוֹר
 אֶת-הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר יֵצְאתָם מִמִּצְרַיִם מִבֵּית
 עֲבָדִים, כִּי בְחֹזֶק יָד הוֹצִיא יְהוָה אֶתְכֶם מִזֶּה; וְלֹא
 יֵאָכֵל חֻמֶּץ. ד הַיּוֹם אַתֶּם יֹצְאִים, בַּחֹדֶשׁ,
 הָאֲבִיב. ה וְהָיָה כִּי-יִבְיֹאֵךְ יְהוָה אֶל-אֶרֶץ
 הַכְּנַעֲנִי...; וְעַבַדְתָּ אֶת-הָעֶבֶדָה הַזֹּאת, בַּחֹדֶשׁ הַזֶּה.
 ו שְׁבַעַת יָמִים, תֹּאכַל מַצֹּת; וּבַיּוֹם, הַשְּׁבִיעִי,
 חַג, לַיהוָה. ז מַצּוֹת יֵאָכֵל, אֵת, שְׁבַעַת הַיָּמִים;
 וְלֹא-יֵרָאֶה לָּךְ חֻמֶּץ, וְלֹא-יֵרָאֶה לָּךְ שָׂאֵר--בְּכֹל-
 גְּבֻלְךָ. ח וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ, בַּיּוֹם הַהוּא
 לֵאמֹר: בְּעֵבוֹר זֶה עָשָׂה יְהוָה לִי,
 בְּיֵצְאתִי מִמִּצְרַיִם.

G. How to understand "בעבור זה" -What do we explain to our children

Why did Hashem take me out?; or Why am I eating matza?

רש"י שמות פרק יג פסוק ח (ח) בעבור זה - בעבור שאקיים מצותיו, כגון פסח מצה ומרור הללו:

אבן עזרא שמות (הפירוש הארוך) (ח) בעבור זה אמר רבי מרינוס, פ"א בעבור זה, היה ראוי להיותו הפוך: -זה בעבור שעשה ה' לי. - והביא רבים כמוהו לדעתו. ולפי דעתי, אין אחד מהם נכון, כי איך נהפוך דברי אלהים חיים. וטעם הפסוק הפך מחשבתו, כי אין אנו אוכלים מצות בעבור זה, רק פ"א בעבור זה, בעבור זאת העבודה שהוא אכילת המצה ולא יאכל חמץ שהוא תחלת המצוות שצוה לנו השם - עשה לנו השם אותות עד שהוציאנו ממצרים. והטעם לא הוציאנו ממצרים רק לעבדו, ... וכתוב אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלהים

H. Moshe Rabeinu's speech in fortieth year / Devarim 6:20-25

כ פִּי-יִשְׁאַלְךָ בְּנֶךָ מָחָר, לֵאמֹר: מָה הָעֵדוּת, וְהַחֲקִים וְהַמְשָׁפָטִים, אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, אֶתְכֶם.

כא וְאָמַרְתָּ לְבִנְךָ, עֲבָדִים הָיִינוּ לְפָרְעָה בְּמִצְרַיִם; וַיֵּצֵאֵנוּ יְהוָה מִמִּצְרַיִם, בְּיַד חֲזָקָה. כב וַיִּתֶּן יְהוָה אוֹתוֹת וּמִפְתִּים גְּדֹלִים וְרָעִים בְּמִצְרַיִם, בְּפָרְעָה וּבְכָל-בֵּיתוֹ--לְעֵינֵינוּ. כג וְאוֹתָנוּ, הוֹצִיא מִשָּׁם--לְמַעַן הָבִיא אֶתָנוּ, לְתֵת לָנוּ אֶת-הָאָרֶץ, אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם. כד וַיִּצְוֵנוּ יְהוָה לַעֲשׂוֹת אֶת-כָּל-הַחֲקִים הָאֵלֶּה, לִירְאָה, אֶת-יְהוָה אֱלֹהֵינוּ--לְטוֹב לָנוּ כָּל-הַיָּמִים, לְחַיֵּתָנוּ כִּפְחֵי הַיּוֹם הַזֶּה. כה וַצַּדִּיקָה, תִּהְיֶה-לָנוּ: כִּי-נִשְׁמַר לַעֲשׂוֹת אֶת-כָּל-הַמִּצְוָה הַזֹּאת, לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ--כַּאֲשֶׁר צִוָּנוּ.